

Value adjustments and provisions in a foreign currency in the bussines accounting

Miloš Sklenka¹

¹ Ekonomická univerzita v Bratislave
Fakulta hospodárskej informatiky, Katedra účtovníctva a audítorstva
Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovenská republika
E-mail: milossklenka@euba.sk

Abstract: *An accounting entity is required to maintain its bookkeeping and prepare financial statements in monetary units of the euro currency. If receivables and liabilities, are denominated in a foreign currency, the accounting entity is required to account for them both in euros and foreign currency. This obligation also applies to value adjustments and provisions in case the assets and liabilities which they relate to are denominated in a foreign currency.*

Kľúčové slová: opravné položky, rezervy, cudzia mena

JEL klasifikácia: M40, M41

1 Úvod

Účtovná jednotka je podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov povinná ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, upraviť ocenenie hodnoty majetku prostredníctvom opravných položiek, vytvoriť rezervy v súlade s účtovnými zásadami a účtovnými metódami. V prípade, že sa opravné položky viažu k majetku a rezervy k záväzkom vyjadreným v cudzej mene, ich tvorba a zúčtovanie je vyjadrené rovnako v cudzej mene a účtovná jednotka ich musí účtovať v cudzej mene ako aj v mene euro.

2 Opravné položky v cudzej mene

V prípade opravných položiek k majetku v cudzej mene by malo ísť o tvorbu a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam, dlhodobému finančnému majetku a krátkodobému finančnému majetku. Pri opravných položkách znejúcich na cudziu menu by mala platiť zásada, že pri ich prepočte na menu euro sa použije rovnaký kurz, akým je majetok prepočítaný (ocenený) v účtovníctve podnikateľov v okamihu, keď sa k tomuto majetku tvorí alebo zúčtováva opravná položka. V súlade s § 24 ods. 1 Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23 054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov, ďalej aj „postupy účtovania pre podnikateľov“ na účtoch opravných položiek sa o kurzových rozdieloch ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu neúčtuje. Kurzové rozdiely podľa § 24 ods. 4 postupov účtovania pre podnikateľov sa účtujú v prípade opravných položiek len ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

V prípade opravných položiek k majetku v cudzej mene sa postupuje takto:

- **pri tvorbe opravnej položky** sa postupuje tak, že ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa vykoná najskôr prepočet majetku v cudzej mene na menu euro *referenčným výmenným kurzom určeným a vyhláseným Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska* zo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka; zaúčtujú sa zistené kurzové rozdiely k majetku a až následne sa vypočíta a zaúčtuje opravná položka k aktuálne ocenenému majetku v cudzej mene a v mene euro;
- **pri zúčtovaní opravnej položky** sa na prepočet cudzej meny na menu euro použije *rovnaký kurz* ako pri jej tvorbe, t. j. nevzniká kurzový rozdiel;

- **konečný zostatok opravných položiek** ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa prepočítava *referenčným výmenným kurzom určeným a vyhláseným Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska* zo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka; (t. j. ak opodstatnenie opravnej položky trvá, uskutoční sa precenenie referenčným kurzom v deň, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a zaúčtuje sa kurzový rozdiel).

Príklad

Účtovná jednotka A eviduje vo svojom majetku ku koncu účtovného obdobia 01 pohľadávku voči zahraničnému odberateľovi účtovnej jednotke B v sume 10 500 CZK (v prepočte 388,24 eur) a pohľadávku voči zahraničnému odberateľovi účtovnej jednotke C v sume 20 000 CZK (v prepočte 739,26 eur). Pri inventarizácii ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, účtovná jednotka A zistila, že existuje opodstatnený predpoklad, že odberatelia pohľadávky nezaplatia. Pohľadávka voči odberateľovi účtovnej jednotky B je 130 dní po splatnosti a voči odberateľovi účtovnej jednotky C je 180 dní po splatnosti. Účtovná jednotka má vo vnútornom predpise stanovené, že v prípade pohľadávky, ktorá je 121 – 150 dní po splatnosti, tvorí opravnú položku vo výške 40 % menovitej hodnoty a v prípade pohľadávky, ktorá je 151 – 200 dní po splatnosti, tvorí opravnú položku 50 % menovitej hodnoty. Na prepočet cudzej meny na menu euro účtovná jednotka v účtovnom období 01 použije *referenčný kurz ECB 27,010 CZK/EUR* zo dňa 31. 12. 01.

V súvislosti s opravnými položkami k pohľadávkam v cudzej mene vznikli v účtovnej jednotke A tieto účtovné prípady:

Účtovné obdobie 01

P. č.	Účtovný doklad	Účtovný prípad	Suma v €	MD	D
1.	IÚD	Zaúčtovanie kurzového rozdielu z neinkasovanej pohľadávky voči odberateľovi B (kurzového zisku) ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka pomocné výpočty: 10 500 CZK pred prepočtom: 388,24 eur <u>10 500 CZK po prepočte: 388,74 eur</u> Rozdiel: 0,50 eur	0,50	311	663
2.	IÚD	Zaúčtovanie kurzového rozdielu z neinkasovanej pohľadávky voči odberateľovi C (kurzového zisku) ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka pomocné výpočty: 20 000 CZK pred prepočtom: 739,26 eur <u>20 000 CZK po prepočte: 740,47 eur</u> Rozdiel: 1,21 eur	1,21	311	663
3.	IÚD	Účtovanie tvorby opravnej položky k pohľadávke voči odberateľovi B v sume 4 200 CZK (referenčný kurz ECB zo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka 27,010 CZK/EUR), resp. 0,40 x 388,74	155,50	547	391

4.	IÚD	Účtovanie tvorby opravnej položky k pohľadávke voči odberateľovi C v sume 10 000 CZK (referenčný kurz ECB zo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka 27,010 CZK/EUR), resp. 0,50 x 740,47	370,24	547	391
----	-----	---	--------	-----	-----

V nasledujúcom účtovnom období 02 nastanú tieto situácie:

- účtovná jednotka B uhradí dňa 15. 2. 02 na devízový účet vedený v CZK účtovnej jednotke A celú sumu pohľadávky, na prepočet cudzej meny na menu euro použije referenčný kurz ECB 27,080 CZK/EUR zo dňa 14. 2. 02.
- na účtovnú jednotku C bude vyhlásený konkurz, preto existuje opodstatnený predpoklad, že pohľadávka nebude zinkasovaná vôbec. Účtovná jednotka A na konci účtovného obdobia 02 pristupuje k zníženiu hodnoty pohľadávky na 100 % jej menovitej hodnoty, na prepočet cudzej meny na menu euro účtovná jednotka v účtovnom období 02 použije referenčný kurz ECB 27,060 CZK/EUR zo dňa 31. 12. 02.

Účtovné obdobie 02

P. č.	Účtovný doklad	Účtovný prípad	Suma v €	MD	D
1.	IÚD	Zúčtovanie opravnej položky k pohľadávke voči odberateľovi B vo výške 4 200 CZK (rovnaký kurz ako pri tvorbe opravnej položky)	155,50	391	311
2.	VDÚ	Inkaso pohľadávky od odberateľa B na devízový účet v sume 10 500 CZK (referenčný kurz ECB zo dňa predchádzajúceho 27,080 CZK/EUR)	387,74 232,24 155,50	221	311 648
3.	IÚD	Zaúčtovanie kurzového rozdielu (kurzovej straty) z dôvodu inkasa pohľadávky od odberateľa B	1,-	563	311
4.	IÚD	Zaúčtovanie kurzového rozdielu z neinkasovanej pohľadávky voči odberateľovi C (kurzovej straty) ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka pomocné výpočty: 20 000 CZK pred prepočtom: 740,47 eur <u>20 000 CZK po prepočte: 739,10 eur</u> Rozdiel: 1,37 eur	1,37	563	311
5.	IÚD	Zaúčtovanie kurzového rozdielu (kurzového zisku) z dôvodu prepočtu už vytvorenej opravnej položky k pohľadávke voči odberateľovi C pomocné výpočty: 10 000 CZK pred prepočtom: 370,24 eur <u>10 000 CZK po prepočte: 369,55 eur</u> Rozdiel: 0,69 eur	0,69	391	663

6.	IÚD	Doúčtovanie tvorby opravnej položky k pohľadávke voči odberateľovi C v sume 10 000 CZK (referenčný kurz ECB zo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka 27,060 CZK/EUR), resp. 0,50 x 739,10	369,55	547	391
----	-----	---	--------	-----	-----

3 Rezervy v cudzej mene

V prípade rezerv v cudzej mene sa postupuje rovnakým spôsobom ako pri opravných položkách v cudzej mene. V súlade s § 24 ods. 1 postupov účtovania pre podnikateľov na účtoch rezerv sa o kurzových rozdieloch ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu neúčtuje. Kurzové rozdiely podľa § 24 ods. 4 postupov účtovania pre podnikateľov sa účtujú v prípade rezerv len ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

V prípade rezerv v cudzej mene sa postupuje takto:

- **pri tvorbe rezerv** sa postupuje tak, že:
  - ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu sa prepočet na menu euro uskutoční *referenčným výmenným kurzom určeným a vyhláseným Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska* zo dňa predchádzajúceho dňu uskutočnenia účtovného prípadu;
  - ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa prepočet na menu euro uskutoční *referenčným výmenným kurzom určeným a vyhláseným Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska* zo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka;
- **pri použití, resp. zrušení rezervy** sa na prepočet cudzej meny na menu euro použije *rovnaký kurz* ako pri jej tvorbe, t. j. v tej istej výške v prepočte na eurá sa použije, resp. zruší rezerva, nevzniká kurzový rozdiel;
- **konečný zostatok rezerv** ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa prepočítava *referenčným výmenným kurzom určeným a vyhláseným Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska* zo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka; (t. j. ak opodstatnenie rezerv trvá, uskutoční sa precenenie referenčným kurzom v deň, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a zaúčtuje sa kurzový rozdiel).

Príklad

Účtovná jednotka vlastní budovu, ktorú počas účtovného obdobia 01 opravovala dodávateľským spôsobom zahraničnou firmou z Českej republiky. Dodávateľ opravu ukončí v účtovnom období 02, pričom bolo dohodnuté na základe zmluvy, že za opravu bude fakturovať po upresnení výpočtov stanovených v rozpočte opráv do 30 dní po ukončení opravy. Účtovná jednotka ku dňu, ku ktorému zostavuje účtovnú závierku za účtovné obdobie 01, vytvorila rezervu na nevyfakturované dodávky opráv v sume rozpočtovanej výšky opráv 800 000 CZK. Na prepočet cudzej meny na menu euro účtovná jednotka v účtovnom období 01 použije *referenčný kurz ECB 27,010 CZK/EUR* zo dňa 31. 12. 01. V účtovnom období 02 dostala účtovná jednotka od zahraničného dodávateľa faktúru v sume 805 000 CZK, pričom na prepočet cudzej meny na menu euro účtovná jednotka použije *referenčný kurz ECB 27,030 CZK/EUR* zo dňa predchádzajúceho dňu vystavenia faktúry, ktorým je zároveň aj dňom ukončenia opravy, resp. prevzatia opraveného diela. V príklade abstrahujeme od pravidiel uvedených v zákone o dani z pridanej hodnoty, podľa ktorých sa určuje miesto dodania služby.

V súvislosti s účtovaním uvedenej rezervy v cudzej mene vznikli v účtovnej jednotke tieto účtovné prípady:

Účtovné obdobie 01

P. č.	Účtovný doklad	Účtovný prípad	Suma v €	MD	D
1.	IÚD	Tvorba rezervy na nevyfakturované dodávky opráv v rozpočtovanej výške opráv v sume 800 000 CZK (referenčný kurz ECB zo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná zvierka 27,010 CZK/EUR)	29 618,66	511	323

Účtovné obdobie 02

P. č.	Účtovný doklad	Účtovný prípad	Suma v €	MD	D
1.	PFA	Prijatá faktúra od dodávateľa z Českej republiky za uskutočnenú opravu budovy v sume 805 000 CZK (29 781,72 eur):			
		a) použitie rezervy v sume 800 000 CZK (rovnaký kurz ako pri tvorbe)	29 618,66	323	
		b) rozdiel v sume 5 000 CZK (zvýšenie ocenenia opravy)	163,06	511	
		c) celková suma faktúry	29 781,72		321

4 Záver

Účtovná jednotka je povinná účtovať tak, aby účtovníctvo a účtovná zvierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, a o finančnej situácii účtovnej jednotky. Cieľom tohto príspevku bolo vysvetliť vecnú podstatu používania cudzej meny v účtovníctve podnikateľov pri opravných položkách a rezervách, poukázať na vznik a účtovanie kurzových rozdielov a na jednoduchých príkladoch aplikovať postupy účtovania opravných položiek a rezerv znejúcich na cudziu menu a spôsoby prepočtu cudzej meny na menu euro.

PodĎakovanie

Príspevok vyšiel s podporou Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a Slovenskej akadémie vied, projekt č. 1/0122/14 (2014 – 2016) *Kreovanie finančnej situácie účtovnej jednotky prostredníctvom nástrojov bilančnej politiky.*

Literatúra

Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23 054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.